

Főoldal > ... > Családi Ügyek, Öröklés > Családi Tartási Kötelezettségek > Portugal

Családi tartási kötelezettségek

Tartalomszolgáltató:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Portugália

1 Mit jelent a gyakorlatban a „tartás” és a „tartási kötelezettség” fogalma? Kinek kell más személy részére tartásdíjat fizetnie?

A „tartás” fogalma az adott személy létfenntartásához, lakhatásához és ruházkodáshoz szükséges valamennyi alapvető dolgot magában foglalja. Kiskorú gyermek esetén a tartás az oktatást és a nevelést is magában foglalja.

Jogszabály alapján tartásra kötelezettek a következő személyek az alábbi sorrendben:

- házastárs vagy volt házastárs;
- leszármazók;
- felmenők;
- testvérek;
- a szülők testvérei az eltartott nagykorúságáig;
- mostohaszülők olyan kiskorú mostohagyermekük vonatkozásában, akik a házastárs halálának időpontjában a felügyeletük alatt álltak.

A fenti esetekben a tartási kötelezettséget jogszabály írja elő, tartási kötelezettség azonban keletkezhet hagyományként (végrendeletben rendelt, tartásra vonatkozó hagyomány) vagy szerződés alapján is.

Általánosságban elmondható, hogy a tartási kötelezettségekre vonatkozó anyagi szabályokat a [portugál polgári törvénykönyv](#) 2003–2023. cikke határozza meg.

2 Hány éves korig részesülhet egy gyermek tartásdíjban? Különböző szabályok vonatkoznak-e a kiskorúakra és a felnőttekre a tartással kapcsolatban?

A kiskorú nagykorúságának eléréséig részesülhet tartásban. A nagykorúság a 18. életév betöltését jelenti. A kiskorú gyermek a 16. és 18. életév között házasságkötéssel nagykorúsítható.

A kiskorúak és a nagykorúak tartására különböző anyagi jogi szabályok vonatkoznak: a felnőttek tartása csak a megélhetést, a lakhatást és a ruházkodás költségeket, míg a gyermekek tartása ezen költségek mellett az oktatás és nevelés költségeit is fedezi.

Amennyiben a kiskorú a nagykorúvá válását vagy nagykorúsítását követően a tanulmányai folytatása mellett dönt, tartásdíj megállapítása iránti eljárást indíthat a szüleivel szemben. Ebben az esetben a tartás a létfenntartás, lakhatás és ruházkodás mellett az oktatás és képzés költségeire is kiterjed. A tartásdíjfizetés időtartamát egyezség vagy határozat állapítja meg. Az ilyen határozat megállapítja az oktatás vagy képzés észszerű időtartamát.

A fentebb ismertetett kivételes esetben, vagyis amikor a nagykorú gyermek folytatja tanulmányait, a

nagykorúak tartása az oktatás és képzés költségeire is kiterjed. A jogszabályok különösen úgy rendelkeznek, hogy a nagykorú gyermek részére igényelt tartásdíj esetében e gyermek a 25. életéve eléréséig továbbra is olyan összegű tartásdíjra jogosult, mint amit a kiskorúsága idején számára megállapítottak. Ebben az esetben az alperes szülőnek kell bizonyítania, hogy a gyermek kiskorúsága idején megállapított tartásdíj többé nem szükséges, vagy annak összege a gyermek nagykorúságára tekintettel eltűzött.

Konkrétan, a kiskorú, felnőtt vagy nagykorúsított kiskorú gyermek tartásának anyagi jogi szabályait a [portugál polgári törvénykönyv](#) 1878-1880. és 1905. cikke határozza meg

Bizonyos esetekben a kiskorúak és a nagykorúak tartásdíjának megállapítására és érvényesítésére vonatkozó polgári eljárásjogi szabályok is eltérnek.

Az alkalmazandó eljárási szabályok közötti különbségeket a 3. és 10. kérdésre adott válaszok tartalmazzák.

3 Az illetékes hatóságnál vagy bíróságnál kell-e kérelmezni a tartásdíjat? Melyek az eljárás fő elemei?

Erre a kérdésre többféle válasz adható az alábbi esetektől függően.

A gyermek- és házastársi tartás megállapítása már létrejött egyezség esetén

A tartásra kötelezett és a tartásra jogosult megállapodhat a tartás mértékéről. Gyermek- és házastársi tartásdíj esetén a felek az alábbi feltételektől függően a bíróságtól vagy az anyakönyvvezetőtől (*Conservador do Registo Civil*) kérhetik az egyezség jóváhagyását.

A házasság nem megegyezésen alapuló bontása esetén is megállapodásra lehet jutni a kiskorú gyermekek tartásával kapcsolatban. Ebben az esetben a kiskorú gyermekek tartására vonatkozó megállapodás jóváhagyását a bíróságtól kell kérni a szülői felügyeleti jog gyakorlásának szabályozására irányuló eljárás keretében. A következő alcím alatti rész ismerteti az eljárás főbb elemeit.

A házasság megegyezésen alapuló bontása esetén az anyakönyvvezetőtől kell kérni a házastárs és/vagy kiskorú gyermekek tartására vonatkozó egyezség jóváhagyását. Ez az eljárás az anyakönyvvezető kizárólagos hatáskörébe tartozik, és az bármely anyakönyvi hivatal előtt megindítható. Gyermektartásdíjra vonatkozó egyezség esetén az eljáró anyakönyvi hivatal területén illetékes bíróság mellett működő ügyésznek előzetes véleményt kell adnia. Az egyezség jóváhagyása esetén a házasság felbontásra kerül. Ha az egyezséget nem hagyják jóvá, a házasság megegyezésen alapuló bontására irányuló eljárás a bíróság előtt folytatódik. Ebben az esetben a bíróság hatáskörébe tartozik a házastársi vagy gyermektartásdíjra vonatkozó egyezség vizsgálata és jóváhagyása.

A fenti szabályok irányadók a különválás, valamint a házasság érvénytelenségének megállapítása esetén is.

Egyezség létrejötté esetén, még ha nem is a házasság felbontásáról vagy különválásról van szó, a szülőknek a szülői felügyelet szabályozásáról szóló egyezséget vagy annak bármely módosítását a fentiekhez hasonló módon jóváhagyás céljából be kell nyújtaniuk az anyakönyvi hivatalnak.

Tartás meghatározása egyezség hiányában

Kiskorú gyermekek szülők általi tartása

A házasság nem megegyezésen alapuló bontása esetében a gyermektartás megállapítását a bíróság előtt a szülői felügyelet gyakorlásának szabályozására folyamatban lévő gyámügyi eljárásban kell kérni. A szülők kérhetik később a szülői felügyeleti jog gyakorlására vonatkozó egyezség jóváhagyását. Egyezség hiányában vagy az egyezség jóváhagyásának megtagadása esetén az ügyész kéri a szülői felügyeleti jog gyakorlásának szabályozását. Az eljárást bíróságon folytatják le. A szülőket meghallgatásra idézik, amelyre a kiskorú gyermek és egyéb hozzátartozók szintén idézhetők. Amennyiben a meghallgatáson nem sikerül egyezséget kötni, a bíró ideiglenes jelleggel meghatározza a szülői felügyeleti jog gyakorlásának szabályait, és a feleket közvetítőhöz vagy szakértői meghallgatásra utalja. Ha továbbra sem sikerül egyezséget kötni, a szülőket felhívják eljárási irataik és bizonyítékaik előterjesztésére. Ezt követi a bizonyításfelvétel, a tárgyalás, majd az ítélelhozatal.

A fenti szabályok irányadók a különválás, valamint a házasság érvénytelenségének megállapítása esetén is.

Szülők vagy gyermektartásdíj-fizetésre kötelezett más személyek általi tartás

Gyermektartás olyan gyermektartás megállapítására irányuló gyámügyi eljárásban is meghatározásra kerülhet, amikor az eljárást a gyermektartás fizetésére kötelezett más személyekkel szemben, kifejezetten e célból kell megindítani. Ez az eljárás a korábban megállapított tartás módosítására is irányulhat. Az eljárást bíróságon folytatják le. Az eljárás kérelem alapján indul, amelyhez az alábbiakat kell mellékelni: tanúsítványok a gyermek és az alperes közötti rokoni kapcsolat fokáról; adott esetben a tartást korábban megállapító ítélet hiteles másolata; és a tanúk listája. Az alperest idézik. Ezt követően meghallgatást tartanak, amelyen arra törekednek, hogy a felek egyezsége jussanak. Egyezés hiányában az eljárás a védekezés előterjesztésével, a tanú meghallgatással, a tárgyalással, majd az ítélethozattal folytatódik.

Nagykorú és nagykorúsított kiskorú gyermek tartása

A nagykorú és a nagykorúsított kiskorú gyermek tartásának megállapítására irányuló eljárás bármely anyakönyvi hivatalnál kezdeményezhető a ténybeli és jogi alapokat megjelölő kérelem benyújtásával. A kérelemhez okirati bizonyítékokat kell mellékelni, valamint meg kell jelölni minden további bizonyítékot. Az alperest idézik. Ha az alperes nem emel kifogást, az anyakönyvvezető a kérelemnek helyt ad, és határozatot hoz a tartás megállapításáról. Amennyiben az alperes kifogást emel, az anyakönyvvezető megkísérli a felek közötti békéltetést. Ha a házastársak békülése lehetetlennek bizonyul, az anyakönyvvezető az ügyet a hatáskörrel rendelkező bíróság részére továbbítja tárgyalás tartása céljából.

Amennyiben már folyik olyan bírósági eljárás, amelyben gyermektartás megállapításra került, az időközben nagykorúvá vált vagy nagykorúsított kiskorú részére járó tartás megállapítása iránti keresetet egyesítik a korábbi ügghöz, és az eljárást nem az anyakönyvi hivatal, hanem ez a bíróság folytatja le.

Házastársak és volt házastársak tartása

Amennyiben nem jött létre egyezés a felek között, a házastársak és a volt házastársak közötti tartás megállapítására irányuló eljárást bíróság előtt kell megindítani. Az eljárás megállapítási pernek minősül, amely megegyezik a nagykorúak részére járó tartás megállapítására irányuló, az alábbiakban ismertetett eljárással.

Nagykorúak tartása

Eltekintve a fent említett esetektől, a nagykorúak részére járó tartásdíj megállapítására irányuló eljárást bíróság előtt kell megindítani (pl. a gyermek szülőjének tartásdíj megállapítása iránti kérelme). Az eljárás megállapítási per. Az eljárás a keresetlevél bírósághoz történő benyújtásával indul.

Ebben a kérelemben a felperesnek meg kell jelölnie az eljáró bíróságot, azonosítania kell a feleket, meg kell adni nevüket, tartózkodási helyüket vagy székhelyüket, és amennyiben lehetséges, foglalkozásukat és munkahelyüket, meg kell jelölnie továbbá az eljárás fajtáját, elő kell adnia a kérelem alapjául szolgáló tényeket és jogi érveket, elő kell terjesztenie kérelmét, és meg kell jelölnie a kérelemmel érintett összeget. A kérelem végén meg kell jelölni a tanúkat, valamint a további bizonyítási indítványokat. Az alapkérelemhez csatolni kell az eljárásindítási illeték előzetes befizetését igazoló dokumentumokat és ügyvédi képviselő esetében a meghatalmazást. Ehelyett csatolható a költségmentesség megítélését igazoló dokumentum is.

Amennyiben ügyvédet hatalmaztak meg, az alapkérelem elektronikusan kerül benyújtásra a [Citius \(mj.pt\)](https://www.citius.mj.pt) honlapon elérhető formanyomtatványon, az ott meghatározott eljárásoknak és iránymutatásoknak megfelelően. A jogi képviselővel nem rendelkező felek az alábbi módokon nyújthatják be keresetüket a bíróság hivatalához: személyesen, ajánlott levélben vagy faxon.

Az alperest idézik. Ha az ügyben nem születik egyezés, a következő kötelező szakaszok a védekezés előterjesztése, a vitás kérdések végzésben való rögzítése (*saneamento*), a bizonyítékok ismertetése, a tárgyalás és az ítélethozatal.

A fent említett esetektől függően a tartás megállapítására irányadó eljárási szabályok:

- az anyakönyvi nyilvántartást illetően ezekről a 2001. október 3-i [272/2001. sz. törvényerejű rendelet](#) 5-20. cikke és az [anyakönyvi törvénykönyv](#) 274-A-274-C. cikke rendelkezik

- a bíróságokat illetően a 2015. szeptember 8-i [141/2015. sz. törvényerejű rendelet](#) 45–47. cikke (gyermektartás), és a [polgári perrendtartás](#) 548. és 550. és azt követő cikkei (tartásra kötelezettek), a 931. és 994. cikke (házastársi tartás különválás vagy bontás esetén), valamint 989. cikke (felnőtt vagy nagykorúsított kiskorúak tartása) rendelkeznek.

4 Lehet-e kérelmet benyújtani gyermek vagy rokon (ha igen, hányadik fokú rokon) nevében?

Gyermektartás esetén a kérelem benyújtására jogosult a gyermek törvényes képviselője, az ügyész, a gyermek felügyeletét ellátó személy, valamint a kiskorú gyermek ellátását biztosító oktatási vagy nevelési intézmény igazgatója. Az ügyészt a gyermektartás megállapításának szükségességéről bárki értesítheti (a 2015. szeptember 8-i [141/2015. sz. törvényerejű rendelet](#) 45. cikke).

A cselekvőképtelen nagykorú tartása esetén a törvényes képviselője indíthat eljárást (a [polgári perrendtartás](#) 16. cikke).

Nem cselekvőképtelen nagykorú és nagykorúsított kiskorú esetén az eljárást magának a nagykorúnak vagy nagykorúsított kiskorúnak, az általuk meghatalmazott jogi képviselőnek vagy az eljárás megindítására általuk meghatalmazott ügyvédnek kell megindítania.

A jogszabályok azonban a nagykorú gyermekekre tekintettel az alábbi különös rendelkezéseket tartalmazzák: az a szülő, aki elsődlegesen vállalja, hogy fedezi a magát eltartani képtelen nagykorú vagy nagykorúsított kiskorú kiadásait, kérheti, hogy a másik szülő járuljon hozzá az említett nagykorú gyermek eltartásához vagy oktatási költségeihez. E hozzájárulás részben vagy egészben a nagykorú vagy nagykorúsított kiskorú részére is fizethető, ha a bíró így látja jónak vagy a szülők ebben megegyeznek (a [polgári perrendtartás](#) 989. cikke).

5 Ha bírósághoz kívánok fordulni az ügyben, hogyan állapíthatom meg, hogy melyik bíróság illetékes?

Gyermektartás

A kerületi bíróság családjogi és fiatalokká foglalkozó kollégiuma (*Tribunal de Comarca, Juízo de Família e Menores*) jár el a szülői felügyeleti jog gyakorlásának szabályozása és a gyermektartásdíj megállapítása iránti védelmi eljárásokkal kapcsolatos ügyekben. Családjogi és fiatalokká foglalkozó kollégium hiányában főszabály szerint a kerületi bíróság (*Tribunal de Comarca*) helyi kollégiuma (*Juízo Local*) vagy általános hatáskörű kollégiuma (*Juízo de Competência Genérica*) jár el.

Annak megállapítására, hogy a fenti bíróságok közül melyik illetékes, az alábbi szabályok irányadók. Főszabályként az a bíróság illetékes, amelynek területén a gyermek az eljárás megindításakor lakik.

Ha a gyermek tartózkodási helye ismeretlen, a szülői felügyeletet gyakorlók tartózkodási helye szerinti bíróság illetékes.

Ha a szülői felügyeletet gyakorlók lakóhelye eltérő helyen van, annak a személynek a tartózkodási helye szerinti bíróság illetékes, aki a gyermek feletti felügyeletet gyakorolja, közös felügyelet esetén pedig a gyermekkel közös háztartásban élő személy lakóhelye szerinti bíróság.

Ha az eljárás ugyanazon szülők kettő vagy több, különböző bíróságok illetékességi területén lakóhellyel rendelkező gyermekét érinti, az a bíróság illetékes, amelynek területén e gyermekek közül a legtöbbször tartózkodási helye van. Azonos illetékességi okok esetén az a bíróság illetékes, amelynél a tartásdíj megállapítása iránti keresetet első fokon benyújtották.

Ha az eljárás megindításakor a gyermek nem Portugáliában él, a felperes vagy az alperes tartózkodási helye szerinti bíróság illetékes; ha ők is külföldön élnek, és a portugál bíróság rendelkezik nemzetközi joghatósággal, a lisszaboni kerületi bíróság családjogi és fiatalokká foglalkozó kollégiuma (*Tribunal da Comarca de Lisboa, Juízo de Família e Menores*) jár el, mivel ez a bíróság illetékes Lisszabon területén.

Nagykorú gyermek tartása

Valamennyi anyakönyvi hivatal hatáskörrel rendelkezik a nagykorú gyermek tartása iránti eljárásra. Ez alól az egyetlen kivételt az jelenti, ha már folyamatban van egy bírósági eljárás, amelyben a gyermektartásdíj megállapításra került. Ebben az esetben az időközben nagykorúvá vált vagy nagykorúsított kiskorú részére járó tartásdíj megállapítása iránti keresetet egyesítik a folyamatban levő ügghöz, és ez a bíróság folytatja le az eljárást.

Házastárs és volt házastárs tartása

Házastársak és volt házastársak részére járó tartás megállapítása esetén annak a kerületi bíróságnak a családjogi és fiatalkorúakkal foglalkozó kollégiuma jár el, amelynek területén az alperes lakik. Ahol nincsen családjogi és fiatalkorúakkal foglalkozó kollégium, fő szabály szerint a kerületi bíróság helyi kollégiuma vagy általános hatáskörű kollégiuma jár el.

Nagykorúak tartása

A fent említett eseteken túl a nagykorúak részére járó tartás megállapítására irányuló eljárást a kerületi bíróság előtt kell megindítani: központi polgári kollégiuma jár el (ha a pertárgy értéke meghaladja az 50 000,00 EUR-t); helyi kollégiuma vagy általános hatáskörű kollégiuma jár el, amennyiben van ilyen (ha a pertárgy értéke nem haladja meg az 50 000,00 eurót). Területi szempontból az alperes tartózkodási helye szerinti bíróság illetékes.

Tartásdíj végrehajtása

Az alábbi bíróságok járnak el a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárásban késedelmes fizetés esetén.

Ha a kerületi bíróság családjogi és fiatalkorúakkal foglalkozó kollégiuma (*Tribunal de Comarca, Juízo de Família e Menores*) folytatta le az eljárást, amelyben a tartásdíjat megállapították, a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárást is ez a kollégium folytatja le az adott ügy keretében, amelyhez a végrehajtás iránti kérelmet egyesíteni kell.

Ha a kerületi bíróság központi polgári kollégiuma (*Tribunal de Comarca, Juízo Central Cível*) folytatta le az eljárást, amelyben a tartásdíjat megállapították, a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárást a végrehajtási kollégium (*Secção de Execução*) folytatja le, ha a pertárgy értéke miatt az említett központi polgári kollégiumnak nincs arra hatásköre.

Ahol nincsen végrehajtási kollégium, a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárásban azon bíróság központi polgári kollégiuma jár el, amely a megállapítási keresetet elbírálta, és ebben az esetben a végrehajtás azon eljárás részeként kerül lefolytatásra.

Ha a tartásdíjat a kerületi bíróság helyi polgári kollégiuma vagy általános hatáskörű kollégiuma előtt folyt eljárásban állapították meg, a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárás ezen eljárás keretében kerül lefolytatásra, amennyiben nem rendelkeznek végrehajtási tanáccsal. Ha működik végrehajtási kollégium (amelynek az illetékessége kiterjed arra a területre, ahol a megállapítási keresetet elbíráló általános hatáskörű kollégium vagy a helyi polgári kollégium található), akkor ez a kollégium jár el a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárásban.

A bírósági ítélet végrehajtása iránti kérelmet abban a megállapítási eljárásban kell benyújtani, amelyben a szóban forgó ítéletet meghozták, akkor is, ha a végrehajtási eljárást nem a végrehajtható ítéletet hozó bíróság folytatja le. Ebben az esetben, ha a végrehajtási kollégium rendelkezik hatáskörrel, az ítéletet meghozó bíróság haladéktalanul megküldi a végrehajtási kollégiumnak az ítélet egy példányát, a végrehajtási kérelmet és annak mellékleteit.

A fenti szabály irányadó arra az esetre, amikor végrehajtási kollégium hiányában a helyi polgári kollégium vagy az általános hatáskörű kollégium rendelkezik hatáskörrel a végrehajtási eljárás lefolytatására.

Ha a tartásdíjat nem bíróság, hanem anyakönyvi hivatal állapította meg, a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárás illetékességi szabályai a következők:

- a végrehajtási eljárást azon bíróság előtt kell megindítani, amelynek területén a tartásra kötelezett lakik; a Lisszabon vagy Porto területén lakó tartásra jogosult azonban választhatja a kötelezettség teljesítési

helye szerinti bíróságot, ha a tartásra kötelezett is ugyanabban a városban él;

- amennyiben a végrehajtási eljárást a tartásra kötelezett lakóhelye szerinti bíróságon kell megindítani, aki viszont nem Portugáliában lakik, de van ott vagyona, akkor a vagyon fekvése szerinti bíróság illetékes.

Az anyakönyvvezető tartásdíjat megállapító határozata alapján induló végrehajtási eljárásra a következő hatásköri szabályok vonatkoznak:

A kerületi bíróság családjogi és fiatalokkal foglalkozó kollégiuma rendelkezik hatáskörrel arra, hogy előkészítse és elbírálja a házastársak és volt házastársak közötti, a gyermekek, a nagykorúak és a nagykorúsított kiskorúak részére járó tartásdíj végrehajtása iránti eljárásokat. Mivel ebben az esetben a megállapítási kérelmet nem a családjogi és fiatalokkal foglalkozó kollégium, hanem az anyakönyvi hivatal bírálta el, a bíróságok megállapíthatják, hogy a kerületi bíróság végrehajtási kollégiuma rendelkezik hatáskörrel.

Végrehajtási kollégium hiányában a helyi polgári kollégium vagy az általános hatáskörű kollégium rendelkezik hatáskörrel a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárás lefolytatására.

Megjegyzés:

A fenti hatásköri és illetékességi szabályok a nemzeti bíróságok értelmezése következtében eltérően alakulhatnak.

6 Kérelmezőként közvetítőn (például ügyvéden, központi vagy helyi hatóságon stb.) keresztül kell-e bírósághoz fordulnom az ügyben? Ha nem, milyen eljárások alkalmazandók?

Fő szabály szerint, a jogorvoslati eljárás kivételével nem szükséges ügyvédet meghatalmazni a gyermektartás megállapítása iránti eljárásban. A nagykorú vagy nagykorúsított kérelmező (pl. a gyermek gyámja) személyesen eljárhat az elsőfokú bíróság előtt folyó eljárásban. A gyermeknek ugyanakkor ügyvédet kell kirendelni, ha érdekellentét áll fenn a gyermek és a szülei, a jogi képviselő vagy a szülői felügyeletet ténylegesen gyakorló személy között, illetve ha a kellő érettséggel rendelkező gyermek azt a bíróságtól kéri.

Egyéb tartásdíjjal kapcsolatos eljárásokban az alábbi szabályok alkalmazandók.

Kötelező az ügyvédi képviselet: olyan kérdésekben, amelyeknél értékhatártól függ a hatáskörrel rendelkező bíróság és ahol rendes fellebbezésnek helye van; azokban az ügyekben, amelyekben a fellebbezés értékhatártól függetlenül minden esetben megengedett; fellebbezési ügyekben és a magasabb szintű bíróságok előtt megindított ügyekben.

Jelenleg, 2022-ben, rendes jogorvoslat csak akkor nyújtható be, ha a pertárgy értéke meghaladja az azon bíróság esetében irányadó értékhatárt, amellyel szemben a jogorvoslatot benyújtották, és a megtámadott határozat a fellebbezőre nézve olyan összegben kedvezőtlen, amely a bíróság esetében irányadó értékhatár felét meghaladja. A pereszes felet ért kár értékére vonatkozó kétség esetén csak a pertárgy értékét veszik figyelembe. E jogelv alól számos kivétel létezik, amelyet maga a jogelv és más jogszabályi rendelkezések tartalmaznak. 2022-ben, a jelen tájékoztató felülvizsgálatakor polgári ügyekben a következő az értékhatár: fellebbviteli bíróság (*Tribunal da Relação*) – 30 000,00 EUR; elsőfokú bíróság (*Tribunal de Primeira Instância*) – 5000,00 EUR.

Még azokban az esetekben is, amikor kötelező a jogi képviselet vagy ügyvédjelölt, jogi tanácsadó általi képviselet, a felek tehetnek olyan kérdésekben kérelmeket, amelyekben jogkérdés nem merül fel.

7 Kell-e illetéket fizetnem, ha bírósághoz fordulok az ügyben? Ha igen, ez milyen mértékű lehet? Ha nem rendelkezem a szükséges anyagi eszközökkel, igénybe vehetek-e költségmentességet az eljárás költségeinek fedezésére?

A kérdésre adandó válasz attól függ, hogy a tartás megállapítása iránti eljárásra bíróság vagy anyakönyvi hivatal előtt kerül-e sor, továbbá hogy a felek részesülnek-e költségmentességben. A bíróságon meg kell fizetni a

felmerült költségeket. A bíróságon meg kell fizetni a felmerült költségeket. Az anyakönyvi hivatalnál díj fizetendő.

A költségek megfizetéséről az eljárási költségekről szóló rendelet rendelkezik

A költségek megfizetéséről az [eljárási költségekről szóló rendelet](#) rendelkezik.

A költségek magukban foglalják a bírósági illetéket, a díjakat és a fél költségeit – a [polgári perrendtartás](#) 529. cikke

Mentességek

Az [eljárási költségekről szóló rendelet](#) 4. cikke (1) bekezdésének i) és l) pontja szerint

A kiskorú a bírósági eljárásban mentesül a költségek megfizetése alól, ha ügyész vagy a bíróság által kirendelt ügyvéd képviseli, továbbá az anyakönyvi hivatal előtti eljárásban sem kell illetéket fizetnie.

A kiskorúak és törvényes képviselőik mentesülnek továbbá a költségek megfizetése alól a fiatalkorúak bírósága által hozott, a tartásdíjat megállapító, megváltoztató vagy megszüntető határozat elleni jogorvoslati eljárásban. A fiatalkorúak bírósága előtti, a tartásdíj megállapítására alkalmas eljárások jellemzően a gyermektartás megállapítására irányuló eljárás és a szülői felügyelet szabályozására irányuló eljárás. Ezek peren kívüli különleges eljárások.

Az [eljárási költségekről szóló rendelet](#) 15. cikke (1) bekezdésének f) pontja szerint:

A fiatalkorúak bírósága előtti eljárásokban részt vevő felek mentességet élveznek az eljárási illeték előzetes megfizetése alól, ideértve azokat az eljárásokat is, amelyek tartásdíj megállapítására irányulnak. Ezekben az ügyekben az eljárási illeték eljárás megindulásakor történő megfizetése helyett a félnek az alapeljárásban történt ítélethozataltól számított tíz napon belül kell az illetéket megfizetnie. Ez érvényes abban az esetben is, ha az ítélet még nem emelkedett jogerőre.

A fenti eseteket kivéve a költségfizetési kötelezettség általános. Ez alól csak azok az eljárások képeznek kivételt, amelyekben a fél költségmentességben részesül, és/vagy a szóban forgó eljárásra az alábbiakban meghatározottak szerint a 2009. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet V. fejezetében foglaltak alkalmazandók.

Költségek beszedése

A fentiekben kifejtett kivételektől eltekintve a tartásdíj megállapítására irányuló eljárások megindításához eljárásindítási illetéket kell fizetni. Az eljárásindítási illeték a végleges költségekre vonatkozó előlegnek felel meg.

A költségek tartalmazzák az eljárási illetéket, díjakat, valamint a fél költségeit.

Eljárási illetékek

Az eljárási illeték összegének meghatározásához elengedhetetlen a pertárgy értékének ismerete, mivel az eljárási illetéket ez alapján kell megállapítani, az eljárási illetékekről szóló rendelet mellékletét képező táblázatoknak megfelelően.

A pertárgy értékét a fent említett táblázatok alkalmazása szempontjából [Polgári perrendtartás](#) törvény 296–310. cikke szerint kell meghatározni.

Például:

- a végleges tartásdíj megállapítására irányuló eljárásokban a pertárgy értéke a keresetben igényelt éves tartásdíj ötszöröse, vagyis ezen eljárásokban a pertárgy értéke az igényelt havi tartásdíj hatvanszorosa;
- az ideiglenes tartásdíj biztosítási intézkedéssel történő megállapítására irányuló eljárások esetén a pertárgy értéke az igényelt havi tartásdíj tizenkétszerese;
- a házasság felbontása iránti eljárásban és a szülői felügyelet gyakorlásának szabályozására irányuló

eljárásban, amelyben a tartásdíj megállapítása mellett más immateriális javakkal kapcsolatos kérdések is szerepet kapnak, a pertárgy értéke legalább a fellebbviteli bíróság esetében irányadó értékhatár plusz egy cent (2022-ben: 30 000,01 EUR – a [62/2013. sz. törvény 44. cikke](#)).

Eljárási költségek

A díjakra a következő szabályok vonatkoznak (a polgári perrendtartás 532. cikke, amely elérhető az alábbi helyen: [2013. június 26-i 41/2013. sz. törvény](#)

A bizonyítással kapcsolatos kiadások és költségek esetében (szakértői díjak, tanulmányok stb.) a szabály az, hogy minden fél fizeti a saját érdekkörében felmerült költségeket és díjakat.

Ha egy adott bizonyítási cselekmény nyilvánvalóan szükségtelennek vagy az eljárás elhúzását célzóknak bizonyul, az azt indítványozó fél viseli a kapcsolódó költségeket függetlenül a pernyertességtől vagy a költségekről való döntéstől.

Abban az esetben, ha valamennyi fél érdekelt egy adott bizonyítás lefolytatásában vagy költség felmerülésében, és abból azonos előnyük származik, vagy ha nem lehet meghatározni az érdekelt felet, a felek egyenlően viselik a felmerülő díjakat.

A felek költségei

A felek költségeit illetően a [polgári perrendtartás](#) 533. cikke a következőképpen rendelkezik: a pernyertes fél költségeit a pervesztes fél viseli a pervesztessége arányához igazodó díjszabás szerint.

A felek költségei közé tartoznak az előzetesen megfizetett eljárási illetékek, a félnél ténylegesen felmerült költségek, a végrehajtói díjak és költségek, valamint a jogi képviselő díja és költségei.

Költségjegyzék

A fent említett esetek kivételével, amelyek tekintetében a felek mentességet élveznek az eljárási illetékek előzetes megfizetése alól, a bírósági tisztviselő általában csak akkor készíti el az ítéletnek megfelelő költségjegyzéket, ha az ítélet már jogerőre emelkedett és azzal szemben nem lehet jogorvoslatot benyújtani. A feleket értesítik a költségjegyzékről.

Amennyiben a költségjegyzék tekintetében nem nyújtanak be fellebbezést vagy panaszt vagy ezeket elbírálták, a pervesztes fél fizetési kötelezettsége és/vagy a megelőlegezett költségek tekintetében a pernyertes fél megtérítési igénye beáll.

A pervesztes fél a költségeket közvetlenül a jogosult fél részére fizeti meg. Ha a vesztes fél költségmentességet kapott, a szóban forgó összegeket az állam fizeti ki az azokat megelőlegező félnek – az [eljárási költségekről szóló rendelet](#) 26. cikke.

Költségmentesség a bíróság előtti eljárásokban

Amennyiben a felperes nem rendelkezik az eljárás megindításhoz szükséges anyagi eszközökkel, költségmentességet kaphat. A nemzeti jogszabályok értelmében költségmentességben csak természetes személyek vagy nonprofit jogi személyek részesülhetnek.

A költségmentesség rendszerét a [34/2004. sz. törvény](#) rögzíti.

A magánszemélyek különféle módokon részesülhetnek költségmentességben, amely lehet: jogi tanácsadás, mentesség a bírósági díjak és illetékek alól, a bírósági díjak és illetékek részletekben történő megfizetése, a jogi képviselő kirendelése és díjának megfizetése, a jogi képviselő kirendelése és díjának részletekben történő megfizetése, valamint bírósági végrehajtó kijelölése.

A költségmentesség portugál rendszere és annak szabályai minden bíróságra és eljárásra alkalmazandók.

A költségmentesség iránti kérelmet formanyomtatványon kell benyújtani. A kérelmet személyesen vagy postai úton kell megküldeni a Társadalombiztosítási Intézet (*Instituto da Segurança Social IP*) bármely nyilvános szolgálatához. A formanyomtatvány és a kitöltési útmutatója elérhető az Intézetnél. Az általános ügyintézési idő

30 nap. Mind a gyakorlati információk, mind az űrlapok elérhetők a következő címen: Proteção Jurídica - seg-social.pt

A kereset benyújtásakor a felperesnek a keresetlevélhez csatolnia kell az eljárási illeték előzetes megfizetését vagy az illeték előzetes megfizetése alóli mentességet biztosító költségmentesség megadását igazoló iratot. Az eljárási illeték részletekben történő megfizetése formájában biztosított költségmentesség esetén ezt, valamint az esedékes összeg megfizetését igazoló iratot kell csatolni - [a bírósági költségekről szóló rendelet](#) 14. és 15. cikke.

Illetékek az anyakönyvi hivatal előtti eljárásokban

A kiskorú gyermek az anyakönyvi hivatal előtti eljárásokban illetékmentességben részesül, ha ügyész vagy a bíróság által kirendelt ügyvéd képviseli.

Az anyakönyvi hivatal előtti eljárásokban fizetendő illetéket az anyakönyvi hivatalokra és közjegyzőkre vonatkozó díjakról szóló rendelet szabályozza.

Például 2022-ben az anyakönyvi hivatalok illetékességi körébe tartozó ügyekben felszámított illetékek, amelyeket az [anyakönyvi hivatalok és a közjegyzők díjszabási rendeletének](#) 18. cikke tartalmaz, a következőképpen alakulnak:

- a házasság közös megegyezésen alapuló felbontása vagy közös megegyezésen alapuló különválás (vagyonmegosztás nélkül), ideértve a házastársak közötti vagy a kiskorú gyermeknek járó tartásdíjra vonatkozó egyezségeit jóváhagyó határozatokat is - 280 EUR;
- a nagykorú vagy nagykorúsított kiskorúak tartásdíjának megállapítására irányuló eljárás - 120 EUR;
- a tartásdíjra vonatkozó egyezség módosítására irányuló eljárás - 100 EUR.

Ezek az összegek a 2022-es állapotot tükrözik, amikor a jelen tájékoztató frissítésre került, ezért azokat felül kell vizsgálni. Emiatt a hatályos nemzeti jogról minden esetben szükséges tájékozódni.

Költségmentesség az anyakönyvi hivatal előtti eljárásokban

Az anyakönyvi hivatal előtti eljárásokban a költségmentességnek csak két formája lehetséges: ügyvéd kirendelése és díjának megfizetése; ügyvéd kirendelése és díjának részletekben történő megfizetése.

Az anyakönyvi hivatal előtt bizonyos eljárási cselekmények díjmentesek olyan magánszemélyek számára, akik bizonyítani tudják, hogy nehéz anyagi helyzetben vannak.

Az anyagi nehézség az alábbi módokon igazolható: az illetékes közigazgatási hatóság által kiállított okirattal; azon szociális ellátást nyújtó állami intézmény által kiállított nyilatkozattal, amelybe a magánszemélyt felvették.

Ebben az esetben az alábbi eljárási cselekmények díjmentesek: az anyakönyvi vagy állampolgársággal kapcsolatos eljárási cselekmények; eljárások és az ezekkel kapcsolatos nyilatkozatok; a kiadásukhoz szükséges okiratok és ahhoz kapcsolódó eljárások; a bármely okból szükséges tanúsítványok.

Az anyakönyvi hivatal előtti, tartásdíj megállapítására irányuló eljárásokban ugyanezek a szabályok irányadók.

8 Milyen tartást fog valószínűleg megítélni a bíróság? Hogyan számítják ki a tartásdíj összegét? Felülvizsgálható-e a bíróság határozata, ha a megélhetési költségek vagy a családi körülmények megváltoznak? Ha igen, hogyan (pl. automatikus indexálási rendszeren keresztül)?

Eltérő megállapodás vagy jogszabályi rendelkezés vagy rendkívüli intézkedések indokoltsága hiányában a tartásdíjat főszabály szerint havi pénzösszegben állapítják. Ha például a tartásra kötelezett igazolja, hogy a tartásdíjat nem képes járadék formájában fizetni, hanem azt csak a lakóingatlana és cége formájában tudja biztosítani, kivételes jelleggel ez utóbbi is elrendelhető.

A tartás számítása

A tartási kötelezettséget és a tartásdíj kiszámítását a [portugál polgári törvénykönyv](#) 1871–1880., 1905., 2003–2023. cikke szabályozza.

A tartásdíj arányos a tartásra kötelezett eszközeivel és a tartásra jogosult szükségleteivel. A tartásdíj meghatározásakor a tartásra jogosult saját létfenntartási lehetőségeit is megvizsgálják.

A tartásra jogosult szükségletei attól függenek, hogy gyermekről, tanulmányokat folytató nagykorú gyermekről vagy nagykorú személyről van-e szó. Ezek az 1. kérdésre adott válaszban már említésre kerültek.

A tartásra kötelezett vizsgálandó pénzügyi eszközeit illetően fontos megjegyezni, hogy más szempontokat vesznek figyelembe attól függően, hogy gyermeknek vagy volt házastársnak járó tartásról van-e szó.

Gyermektartás megállapítása

A gyermek eltartása a szülők alapvető kötelezettsége. Ennek alapjául közvetlenül a Portugál Köztársaság Alkotmánya 36. cikkének (5) bekezdése szolgál.

A gyermektartásnak arányban kell állnia a tartásra kötelezett pénzügyi eszközeivel.

A portugál legfelsőbb bíróság (*Supremo Tribunal de Justiça*) ítélkezési gyakorlata alapján a gyermektartás megállapításakor a bíróságnak nem csak a tartásra kötelezett aktuális jövedelmének összegét kell figyelembe vennie, hanem átfogó és általános módon a szociális helyzetét, keresőképességét, az olyan foglalkozásra való aktív törekvésre vonatkozó köteleességét, amely ezen kötelezettsége teljesítését lehetővé teszi, valamint a tulajdonában álló összes vagyont is.

Volt házastársak részére megállapított tartásdíj

A volt házastárs tartásának megállapításakor a bíróságnak figyelembe kell venni a házasság időtartamát, a család kiadásaihoz való hozzájárulást, a házastársak életkorát és egészségi állapotát, szakképesítésüket és munkavállalási lehetőségeiket, a közös gyermekek felneveléséhez várhatóan szükséges időt, keresetüket és jövedelmüket, újbóli házasságkötésüket vagy élettársi kapcsolatukat, továbbá általában valamennyi, a tartásra jogosult házastárs szükségleteit és a tartásra kötelezett házastárs lehetőségeit befolyásoló tényezőt.

A portugál ítélkezési gyakorlat alapján a tartásra jogosult házastárs többnyire nem követelheti, hogy számára a házasság fennállása alatti életszínvonalat biztosítsák.

A tartásra jogosultság kezdő időpontja

A bíróság által megállapított tartásdíj a kereset benyújtásának időpontjától esedékes. A felek által kötött és a bíróság vagy anyakönyvvezető által jóváhagyott egyezségben megállapított tartásdíj a tartásra kötelezett késelemben esésétől jár. A tartásra kötelezett késelemben esik a fizetésre megállapított határidő lejártát követően vagy ennek hiányában a tartásdíj követelésekor. A fent említett esetek sérelme nélkül, a portugál jogszabályok nem teszik lehetővé a tartásdíj visszamenőleges megállapítását.

A megállapított tartásdíj módosítása

Ha a tartásdíj megállapítását követően a körülmények megváltoznak, a tartásdíj módosítható vagy megszüntethető.

Ha nincs folyamatban a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárás, a tartásdíj módosítása vagy megszüntetése iránti kérelem a marasztalási kereset mellett benyújtható. Ha folyamatban van a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárás, a tartásdíj módosítása vagy megszüntetése iránti kérelmet egyesítik a végrehajtási eljáráshoz.

A tartásra kötelezett kérheti a tartásdíj csökkentését vagy megszüntetését, ha például pénzügyi eszközei csökkennek, a tartásra jogosult eszközei növekednek, a tartásra jogosult nagykorúvá válik, vagy a tartásra jogosult képessé válik arra, hogy hozzájáruljon a létfenntartása költségeihez.

A tartásra jogosult kérheti a tartásdíj emelését, ha például pénzügyi helyzete romlik, családi körülményei megváltoznak, a szükségletei megnövekednek, vagy a megélhetési költségek emelkednek, és ezt az emelést a

tartásra kötelezett képes támogatni, valamint kell is támogatnia (mivel például a keresete szintén emelkedett).

Automatikus kiigazítás

Az emelkedő megélhetési költségeknek való megfelelés céljából a tartásdíjat megállapító határozat rendelkezhet a megítélt összeg rendszeres (általában évente történő) automatikus kiigazításáról.

A kiigazítás alapulhat a Nemzeti Statisztikai Intézet (*Instituto Nacional de Estatística*) által az infláció mértékének évente közzétett emelkedésén vagy a bíróság által meghatározott bizonyos kamatláb emelkedésén. A kiigazítás azonban történhet a határozatban megállapított bizonyos összeggel történő éves emeléssel is.

A bíróság mérlegelési jogkörében eljárva meghatározza az automatikus kiigazítást, és kiválasztja annak megfelelő módját. Az automatikus kiigazítás meghatározható a felek által kötött és jóváhagyott egyezségben is.

Ideiglenes tartásdíj

A végleges tartásdíj mellett ideiglenes tartásdíj is megállapítható.

Ha a végleges tartásdíj még nem került megállapításra, a bíróság a tartásra jogosult kérelmére vagy – ha a tartásra jogosult kiskorú gyermek – hivatalból, mérlegelési jogkörében eljárva ideiglenes tartásdíjat állapíthat meg. Az ideiglenes tartásdíj soha nem téríthető vissza. Az ideiglenes tartásdíj a végleges tartásdíj megállapítására irányuló folyamatban lévő alapeljárás alatt fizetendő. A végleges tartásdíj a megállapítását követően fizetendő.

Ha a házasság nem közös megegyezésen alapuló felbontása iránti per folyamatban van, a bíróság az eljárás időtartamára ideiglenes tartásdíjat ítélhet meg az egyik házastárs vagy a gyermekek részére. Ha a szülői felügyeleti jog gyakorlásának megállapítása iránti per folyamatban van, a bíróság ideiglenes tartásdíjat ítélhet meg a kiskorú gyermekek részére. A fenti esetekben az ideiglenes tartásdíj eljárás folyamán tartott tárgyaláson is megállapítható.

Ugyanakkor ideiglenes tartásdíj a biztosítási intézkedés iránti eljárásban is megállapítható, amelyet egyesítenek a végleges tartásdíj megállapítására irányuló eljáráshoz.

9 Hogyan és kinek fizetik meg a tartásdíjat?

A tartásdíjat a bíróság határozatában vagy a felek bíróság által jóváhagyott egyezségében megjelölt feltételek mellett, az abban meghatározott személynek fizetik.

Ha a jogosult cselekvőképes nagykorú vagy nagykorúsított kiskorú, főszabályként a tartásdíjat közvetlenül neki fizetik.

Cselekvőképtelen nagykorú esetén a tartásdíjat annak a személynek fizetik, aki jogszabálynál fogva köteles a cselekvőképtelen nagykorú pénzügyi jogainak gyakorlására (gyám, gondnok vagy igazságügyi vagyongazdálkodó); így akár intézmény is kaphatja a tartásdíjat.

Ha a jogosult kiskorú gyermek, a tartásdíjat a felügyeleti jogot gyakorló személynek fizetik, aki lehet az egyik szülő vagy adott esetben más családtag, harmadik fél (nevelőszülő) vagy a kiskorú gondozását ellátó intézmény igazgatója.

A jogszabály nem ír elő meghatározott fizetési módszereket, így a felek megállapodhatnak a fizetés módjáról. Megállapodás hiányában a bíróság határozza meg azt a fizetési módot, amely a tartásra kötelezett, illetve a tartásra jogosult számára egyaránt a legpraktikusabb és a legkevésbé költséges.

A havi tartásdíjat általában az esedékesség szerinti hónap elején kell készpénzben megfizetni a jogosult részére.

A fizetés módját és helyét a tartásdíjat megállapító egyezség vagy határozat tartalmazza. Ha ezeket nem határozták meg, e tekintetben a portugál polgári törvénykönyv általános szabályait kell alkalmazni. E szabályok értelmében főszabályként, eltérő rendelkezés hiányában:

- a készpénzben fizetendő tartásdíjat azon a helyen kell megfizetni, ahol a fizetés esedékességekor a

jogosult lakóhelye található;

- mivel a fizetés a Gergely-naptár szerinti hónapok szerint történik, a jogosult a szóban forgó hónap első napjától kezdve bármikor követelheti az összeget.

A leggyakoribb fizetési módok a banki átutalás, a bankban nyitott folyószámlára történő befizetés, a postautalvány vagy csekk feladása, vagy a készpénz személyes átadása.

10 Ha az érintett személy (kötelezett) önként nem fizet, milyen intézkedést lehet tenni a fizetés kikényszerítésére?

Ha a tartásra kötelezett késedelembe esik, a tartásra jogosult polgári jogi és büntetőjogi eszközökhöz folyamodhat.

Polgári jogi végrehajtási intézkedések

Végrehajtást megelőző meghallgatás

A gyermektartásdíjnak a tartásdíj végrehajtása iránti eljárásában vagy a szülői felügyeleti jog gyakorlásának megállapítására irányuló eljárásban történő meghatározása esetén a tartásra jogosult végrehajtást megelőző meghallgatást kérhet.

A gyermektartás kedvezményezettje végrehajtást megelőző meghallgatást kezdeményezhet a [szülői felügyeleti jogra vonatkozó általános eljárási szabályok \(Regime Geral do Processo Tutelar Cível\)](#) 48. cikke szerint, feltéve, hogy teljesülnek az alábbi feltételek: a tartásdíj fizetésének elmaradása vagy késedelmes fizetése; a tartásra kötelezett foglalkoztatásból, nyugdíjkifizetésből, támogatásból, jutalékból, díjazásból, jutalomból, hozzájárulásból származó rendszeres jövedelemmel vagy más hasonló jövedelemmel rendelkezik.

A kérelmet egyesítik a szülői felügyeleti jog gyakorlásának szabályozására vagy a tartásdíj megállapítására irányuló bírósági eljárással. A tartásra kötelezettet felhívják a tartásdíjnak az esedékességtől számított tíz napon belül történő megfizetésére. Ha a tartásra kötelezett nem nyújtja be a teljesítést igazoló okirati bizonyítékot, a tartásdíjat havonta levonják a munkabéréből, keresetéből, nyugdíjából, támogatásból vagy a részére folyósított egyéb jövedelméből. Ennek érdekében a kifizetésért felelős szervezetet felhívják a havi levonás feldolgozására, és annak közvetlenül a tartásra jogosult által meghatározott bankszámlára történő kifizetésére. A levont összegek az esedékessé váló tartásdíj fedezésére is szolgálnak.

A felhívásukat követően a fenti jövedelmek kezeléséért vagy kifizetéséért felelős személyek vagy szervezetek a tartásdíjként levont összeg kijelölt letétkezelőjének minősülnek. Ha tehát nem vonják le a meghatározott összeget, a folyamatban lévő eljárásban végrehajtás érvényesíthető velük szemben.

Nem vonható le összeg a tartásra kötelezett teljesítésre való felhívását megelőzően keletkezett tartozás kiegyenlítésére. A levonás azonban kiterjed a később esedékessé váló tartásdíjra. A meghallgatáson történő felhívást megelőzően keletkezett tartozás megfizetése érdekében a tartásra jogosultnak végrehajtási eljárást kell kezdeményeznie. Így a kiskorú gyermekeket illető tartásdíj esetén a jogosult párhuzamosan kérhet végrehajtást megelőző meghallgatást (az esedékessé váló tartásdíj tekintetében), és kezdeményezhet tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárást (a már lejárt tartozás tekintetében).

Nem kötelező végrehajtást megelőző meghallgatást tartani a végrehajtás kezdeményezése előtt. Ez csupán alternatívát kínál a végrehajtás helyett. A felszólalás nem megengedett, másfelől azonban a tartásra jogosultnak kevesebb lehetőség áll rendelkezésére, mint a végrehajtás során, mivel a tartásra jogosult csak a keresetből, munkabéréből, nyugdíjból, támogatásokból vagy egyéb rendszeres jövedelemből történő letiltást kérhet (nem kérheti a vagyon, betétek vagy hitelezői követelések lefoglalását).

Kiskorúkat illető tartásdíj esetén a tartásra jogosult megteheti, hogy csak a polgári perrendtartás szerinti, a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárást kezdeményezi. Így egyetlen keresetben kérheti a lejárt és az esedékessé váló tartozások teljesítését. A végrehajtási eljárás során a tartásra jogosult személy a végrehajtási eszközök szélesebb körét veheti igénybe, például a lefoglalást vagy a jövedelem letiltását. Az alábbiakban ismertetjük ezt az eljárást.

Nemteljesítési meghallgatás

A szülői felügyeleti jog gyakorlásának megállapítására irányuló eljárásban megállapított gyermektartásdíj esetén a jogszabályok a [szülői felügyeleti jogra vonatkozó általános eljárási szabályok](#) (*Regime Geral do Processo Tutelar*) 41. cikke szerinti nemteljesítési meghallgatást is lehetővé teszik a tartásra jogosult számára.

A meghallgatáson a jogosult kérheti a bíróságtól a teljesítés kikényszerítése érdekében szükséges lépések elrendelését, valamint bírság kiszabását a mulasztó félre. A kérelmet egyesítik az eljárással, a bíróság pedig meghallgatásra idézi a szülőket, vagy felhívja az alperest, hogy – az általa megfelelőnek tartott módon – öt napon belül adja elő az érveit.

A szülők megállapodhatnak az addigi rendszer módosításáról. Egyezség hiányában a bíró ideiglenes jelleggel határoz a kérelem tárgyában, és a feleket közvetítői eljárásra küldi vagy szakértőhöz speciális meghallgatásra. Ha továbbra sem sikerül egyezséget kötni, a szülőket felhívják eljárási irataik és bizonyítási indítványaik előterjesztésére. Ezt követi a bizonyításfelvétel, a tárgyalás, majd az ítélethozatal.

Tartás végrehajtására irányuló különleges eljárás

Bármely olyan esetben, amikor késik a tartásdíj fizetése, a tartásra jogosult a [polgári perrendtartás](#) 933-937. cikkével összhangban kezdeményezheti a tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárást. E szabály attól függetlenül irányadó, hogy a tartás gyermeknek vagy nagykorú személynek jár, illetve hogy a tartás végleges vagy ideiglenes.

A tartási kötelezettség különös végrehajtása során a kérelmező a következőket kérheti: a másik fél által megszerzett összegek, bérek vagy nyugdíjak egy részének megítélése; vagy a tartásra kötelezett jövedelmének letiltása.

Az összeg megítélése vagy a letiltás a lefoglalástól függetlenül történik, és célja a már esedékes vagy jövőben esedékesé váló összegek biztosítása.

Amennyiben a kérelmező összegek, bérek vagy nyugdíjak egy részének megítélését kéri, az ezek kifizetéséért vagy a kifizetések feldolgozásáért felelős szervet fel kell szólítani, hogy a megítélt összeget közvetlenül a kérelmező számára fizesse ki. A megítélt összeget a kérelmező bankszámlájára havonta kell átutalni, a kérelmezőnek a bankszámlaszámát az alapkérelemben meg kell adnia.

Ha a kérelmező a jövedelem letiltását kéri, megjelöli az ezzel érintett vagyontárgyat, és a végrehajtó elrendeli az esedékes és esedékesé váló tartásdíj fedezésére megfelelőnek ítélt vagyonrész zálogjoggal való terhelését. Az alperest e célból meghallgathatják.

Ha a zálogjog alapítását követően a letiltott jövedelem elégtelennek bizonyul, a kérelmező megnevezhet más vagyontárgyat. Ha azonban a jövedelem túl magasnak bizonyul, a kérelmező köteles a többletet annak kézhezvételekor és a megfelelő összegben az alperesnek megtéríteni. Az alperes a zálogjognak a vagyon egy részére történő korlátozását vagy más vagyontárgy megterhelését is kérheti.

A megítélt összegnek vagy a jövedelem zálogjoggal való megterhelésének fedeznie kell a lejárt tartozást, a tartásra jogosult fizetési felszólításától számított késedelmi kamatot, az esedékesé váló tartásdíjat és adott esetben az automatikus kiigazítás összegét.

A tartásra jogosult ezt követően is kérelmezheti a tartásra kötelezett vagyonának lefoglalását. A lefoglalás vonatkozhat ingó javakra, ingatlanra, bankbetétekre, hitelezői jogosultságokra, kereskedelmi létesítményekre vagy gazdasági társasági részesedésekre.

Ha a lefoglalt vagyont a tartásdíjhátralék kifizetése érdekében értékesítik, a fennmaradó összeg csak akkor jár vissza a tartásra kötelezettnek, ha a jövőben esedékesé váló tartás megfizetése a bíró által megfelelőnek ítélt mértékig biztosított, kivéve, ha a kötelezett biztosítékot vagy más megfelelő garanciát nyújt.

A tartásra kötelezettet csak a jövedelem lefoglalását, részbeni odaítélését vagy zálogjoggal való megterhelését követően idézik. A tartásra kötelezett végrehajtással szembeni tiltakozása nincs halasztó hatállyal a végrehajtásra.

Ha a tartásdíj módosítása vagy megszüntetése iránti kérelmet nyújtanak be a folyamatban lévő tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárás alatt, a módosítás vagy megszüntetés iránti kérelmet egyesítik a

végrehajtási eljárással.

Európai végrehajtható okirat

Ha a közigazgatási hatóság előtt készült közokiraton, vagy az ilyen hatóság által hitelesített okiraton alapuló tartási megállapodásban foglaltakat nem tartják be, a tartásra jogosult – olyan tagállamban, amelyet nem köt a 2007. évi hágai jegyzőkönyv – hivatkozhat a 2004. április 21-i 805/2004/EK rendeletre, amely létrehozta az európai végrehajtható okiratot (az említett rendelet 4. cikke (3) bekezdésének b) pontja és a 2008. december 18-i 4/2009 rendelet 68. cikkének (2) bekezdése).

Büntetőjogi végrehajtási intézkedések

A [büntető törvénykönyv](#) 250. cikke az ott meghatározottak szerint a tartási kötelezettség megszegését egy hónaptól két évig terjedő szabadságvesztéssel vagy legfeljebb 240 napi tétel pénzbüntetéssel bünteti.

A büntetőeljárás feljelentés megtételével indul.

Ha a kötelezettséget ezt követően teljesítik, a bíróság részben vagy teljes egészében felfüggesztheti vagy elengedheti a büntetés hátralévő részét.

11 Kérjük, röviden mutassák be a végrehajtásra vonatkozó valamennyi korlátozást, különös tekintettel az Önök végrehajtási rendszerében érvényesülő, kötelezettet védő szabályokra és elévülési időkre

A vagyontárgyak vagy jogok zár alá vételére vonatkozó szabályokat, valamint a vonatkozó korlátokat és az ellentmondási okokat a [Polgári perrendtartás](#) 735–783. cikke állapítja meg.

Főszabályként a kötelezett valamennyi, az anyagi jogi szabályok szerint a végrehajtandó tartozásra lefoglalható vagyontárgyára végrehajtás vezethető. Csak a végrehajtandó tartozás és a várható végrehajtási költségek fedezetéhez szükséges vagyon foglalható le.

A jogszabályok továbbá az alábbi korlátokat állapítják meg a lefoglalás mértéke, valamint a tartásdíj-fizetési kötelezettség elévülése tekintetében.

A lefoglalás korlátai

Vannak olyan vagyontárgyak, amelyek semmilyen körülmények között nem foglalhatóak le (foglalás alól teljesen mentes vagyontárgyak), más vagyontárgyakat csak bizonyos körülmények fennállása esetén lehet lefoglalni (foglalás alól feltételesen mentes vagyontárgyak), és vannak olyanok, amelyeket csak részben lehet lefoglalni (részlegesen lefoglalható vagyontárgyak).

Le nem foglalható vagyontárgyak

A lefoglalás alól külön jogszabályban mentesített vagyontárgyak mellett az alábbiak teljesen mentesülnek a lefoglalás alól:

- forgalomképtelen dolgok vagy jogok;
- az állam vagy más közjogi személy tulajdonában álló vagyontárgyak;
- olyan tárgyak, amelyek lefoglalása jóerkölcsbe ütközne, vagy pénzügyi szempontból értelmetlen lenne, mivel piaci értékük jelentéktelen;
- kifejezetten nyilvános istentisztelet céljára szolgáló tárgyak;
- síremlékek;
- a fogyatékossgal élő személyek számára és a beteg személyek kezeléséhez nélkülözhetetlen eszközök és tárgyak.

Lefoglalás alól feltételesen mentes vagyontárgyak

Az alábbi vagyontárgyak csak feltételesen mentesülnek a lefoglalás alól:

- A dologi biztosítékkal fedezett tartozások végrehajtása kivételével foglalás alól mentesek az állam és más közjogi személyek, építési beruházásra vagy közszolgáltatásra irányuló koncesszióval rendelkező jogalanyok vagyontárgyai, valamint közhasznú jogi személyek kifejezetten valamely közérdekű célra rendelt vagyontárgyai.
- A tartásra kötelezett munkaeszközei, valamint tevékenysége folytatásához vagy szakképzéséhez nélkülözhetetlen tárgyak is mentesek a foglalás alól, kivéve ha a tartásra kötelezett nyilatkozik arról, hogy azok is lefoglalhatók, ha a végrehajtás a vételáruk vagy a javítási költségük behajtására irányul, vagy ha azokat egy kereskedelmi létesítménybe beépített tartozékként foglalják le.
- Szintén mentesülnek a lefoglalás alól azok a vagyontárgyak, amelyek annak a félnek a tényleges lakóhelyén található alapvető háztartási cikkek, akivel szemben a végrehajtást kérik, kivéve ha a végrehajtás maguknak a tárgyaknak a kifizetésére, vagy a javítási költségük kifizetésére irányul.

A lefoglalás alól mentes követelés kielégítéséből származó pénzüsszegek vagy bankbetétek ugyanolyan feltételek szerint mentesülnek a lefoglalás alól, mint az eredeti követelés.

A tartásdíj-követelések behajtása során figyelembe kell venni a fentiekben említett abszolút és relatív foglalási korlátokat.

Fő szabály szerint, ha valamely vagyontárgy tartásdíj végrehajtása során kerül részlegesen lefoglalásra, a lefoglalható összeg magasabb lehet, mint más követelések végrehajtása esetében, amint az a későbbiekben majd kifejtésre kerül.

Részlegesen lefoglalható vagyontárgyak

Nem lehet lefoglalni a nettó kereset, a munkabér, a nyugdíjként vagy más szociális juttatásként, biztosítás alapján, baleseti kártérítésként, járadékként kifizetett összeg, vagy a hasonló jellegű, a tartásra kötelezett létfenntartását biztosító rendszeresen folyósított juttatás kétharmadát.

A fenti juttatásokból le nem foglalható érték felső határa foglalásonként a nemzeti minimálbér háromszorosának megfelelő összeg, alsó határa pedig, ha a tartásra kötelezettnek nincs más jövedelme, egy havi nemzeti minimálbérnek megfelelő összeg. Ha a fennálló tartozás tartásra vonatkozik, a nem járulékalapú, teljes nyugdíjnak megfelelő összeg mentes a lefoglalás alól.

Pénzeszköz vagy bankszámlaegyenleg lefoglalásakor a nemzeti minimálbérnek megfelelő összeget, tartásdíj követelés esetén a teljes, nem járulékfizetésen alapuló nyugdíjnak megfelelő összeget nem lehet lefoglalni.

A keresetek, munkabérek, rendszeres juttatások, illetve a pénzeszköz vagy bankszámlaegyenleg le nem foglalható mértékét nem lehet összeszámítani.

Ha a lefoglalás fenti szabályait nem tartják be, a tartásra kötelezett kifogást nyújthat be a foglalással szemben.

Elévülési határidők

Az elévülési határidőt tartási igények vonatkozásában a [portugál polgári törvénykönyv](#) 303., 310., 313., 314., 320. és 323. cikke állapítja meg.

A portugál polgári törvénykönyv értelmében a lejárt tartásdíj-követelés öt év elteltével elévül (a polgári törvénykönyv 310. cikkének f) pontja). A tartásdíj esedékességét követő öt év elteltével tehát úgy tekintik, hogy a tartásdíjra való jog elévült annak nem gyakorlása folytán. Az elévülést félbeszakítja a tartásdíjjal kapcsolatos bírósági eljárásra történő idézés. A tartásra kötelezett a maga részéről az elévülési idő leteltét követően lemondhat az elévülési kifogásról. Mivel ez egy vélelmezett elévülési határidő, kifejezett vagy hallgatólagos elfogadással megdönthető. A bíróság az elévülést hivatalból nem veheti figyelembe; arra hivatkozni kell.

Gyermektartásdíj esetében az elévülés mindaddig nem kezdődik meg, illetve nem folyik, amíg a gyermek nem rendelkezik képviselővel. Még képviselővel rendelkező gyermek esetén sem telik le az elévülési határidő a gyermek nagykorúvá válását követő egy éven belül.

A portugál polgári eljárásjog nem ír elő olyan elévülési időt, amelyet követően a tartásra jogosult nem indíthat tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárást. Ennélfogva az elévült tartásdíj-tartozás is végrehajtási eljárás tárgyát képezheti. Ebben az esetben a bíróság hivatalból nem szerezhet tudomást az elévülésről. A

tartásra kötelezettnek kell az elévülésre hivatkoznia, és ennek alapján végrehajtási kifogást nyújthat be.

A lefoglalással szembeni kifogás

A [Polgári perrendtartás](#) 784. és 785. cikke állapítja meg a következő szabályokat:

A lefoglalás elleni kifogás benyújtására előírt általános határidő onnantól számított tíz nap, hogy a tartásra kötelezettet a lefoglalásról értesítették. A végrehajtási kifogásra előírt általános határidő a határozatnak a tartásra kötelezett részére történő kézbesítésétől számított 20 nap.

A tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárásban a tartásra kötelezettet csak a jövedelem lefoglalását, megítélését vagy zálogjoggal való terhelését követően idézik. A kötelezettet az idézés kézbesítésével egyidejűleg értesítik a lefoglalás megtörténtéről.

A fiatakorúak bírósága előtt tartott, végrehajtást megelőző meghallgatás esetén a tartásra kötelezettet még a jövedelem letiltásának elrendelése előtt értesítik, kifogást azonban nem nyújthat be. A kötelezett kizárólag a kifizetést igazoló okirati bizonyítékot nyújthatja be.

12 Van-e olyan szervezet vagy hatóság, amelytől segítséget kaphatok a tartásdíj behajtásában?

Gyermektartásdíj esetében az ügyész jogosult a tartásdíj megállapítására irányuló eljárás megindítására. Bárki értesítheti az ügyészt a gyermektartásdíj megállapításának vagy módosításának szükségességéről. Ennek érdekében az ügyészség minden bíróságon ügyfélszolgálatot tart fenn.

13 A kötelezett helyett megelőlegezhetik-e a tartásdíjat vagy annak egy részét bizonyos (kormányzati vagy magán-) szervezetek?

Igen, gyermektartásdíj esetében. Ez a szervezet a Gyermektartásdíj Garanciaalap (*Fundo de Garantia de Alimentos Devidos a Menores*, a továbbiakban: Alap). Az Alap a Társadalombiztosítási Költségvetési Gazdálkodási Intézet (*Instituto de Gestão Financeira da Segurança Social IP*) irányítása alatt áll.

A gyermektartási garanciát a [164/99 törvény](#) szabályozza.

Az Alap egy meghatározott határértékig gondoskodik a kiskorúaknak járó tartásdíjak kifizetéséről. A kifizetésre az illetékes bíróság határozata alapján kerül sor.

Feltételek

Az Alap által nyújtott garancia érvényesüléséhez az alábbi feltételek teljesítése szükséges:

- a kiskorú gyermek Portugáliában lakik;
- a tartásdíjat bírósági ítélet állapította meg (az anyakönyvvezető hatáskörébe tartozó ügyekben hozott, tartásdíjat megállapító határozata a bírósági ítélettel azonos hatályú);
- a tartásra kötelezett fizetési késedelembe esik;
- a szülői felügyeleti jogra vonatkozó általános eljárási szabályok 48. cikke szerinti, a végrehajtást megelőző meghallgatást már korábban kérték (a nemzeti jog alapján, amely esetlegesen változhat, ez a feltétel a szülői felügyeleti jogra vonatkozó általános eljárási szabályok 41. cikke szerinti nemteljesítési meghallgatás vagy tartásdíj végrehajtására irányuló különleges eljárás iránti kérelem benyújtásával is teljesíthető);
- a gyermek bruttó jövedelme nem haladhatja meg a szociális támogatási index értékét (*IAS - Indexante dos Apoios Sociais*);
- a gyermek nem részesülhet a felügyeleti jogot gyakorló személytől az IAS-nál magasabb juttatásban (ez akkor fordul elő, ha a kiskorú háztartásában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az IAS-t).

2022-ben, a jelen tájékoztató frissítésekor az IAS mértéke 443,20 euró volt. Az IAS összegét főszabály szerint évente felülvizsgálják; az aktuális összeg kiderítése érdekében a hatályos nemzeti jogról minden esetben szükséges tájékozódni.

Teljesítési korlátok

A fenti feltételek teljesülése esetén az állam biztosítja a tartásdíj havi kifizetését az alábbi mértékig.

A kifizetésre kerülő havi tartásdíj – a kiskorú gyermekek számától függetlenül – tartásra kötelezettenként nem haladhatja meg az 1 IAS-nak megfelelő mértéket.

Ezen értékhatáron belül az Alap által nyújtott kifizetés mértékét a bíróság állapítja meg. Ennek megállapítása során a bíróság figyelembe veszi a háztartás pénzügyi lehetőségeit, a megállapított tartásdíj mértékét és a gyermek sajátos szükségleteit.

Az Alap lejárt tartozást nem teljesít. Az Alap a kifizetés mértékét megállapító bírósági döntés meghozatalát követő hónap első napjától esedékes összegeket fizeti ki.

A kifizetést addig nyújtják, amíg a tartásra kötelezett ténylegesen megkezdi a kötelezettsége teljesítését.

Az Alapból nyújtott kifizetés megszűnik a gyermek tizennyolcadik életévének betöltésével.

Az állam, közjogi, magánjogi vagy közhasznú jogi személy által fenntartott állami vagy nonprofit magán szociális intézményben, nevelőotthonban vagy javítóintézetben elhelyezett gyermek nem jogosult az Alap által nyújtott kifizetésre.

Eljárás

Az Alap által fizetendő összeg meghatározása iránti kérelmet a bírósághoz kell benyújtani a nemteljesítési eljárás során. A kérelmet az ügyész vagy a tartásra jogosult nyújthatja be.

A bíróság elrendeli a gyermek szükségleteinek vizsgálatát, majd a fenti értékhatárok között dönt az Alap általi kifizetés mértékéről.

Sürgős esetekben a bíróság az Alap által kifizetésre kerülő ideiglenes tartásdíjat állapíthat meg a jogerős döntéséig.

A tartásra jogosultnak évente igazolnia kell, hogy még megfelel az Alap általi kifizetés feltételeinek, ellenkező esetben a kifizetést megszüntetik.

A gyermek törvényes képviselője vagy a felügyeleti jogot gyakorló személy köteles tájékoztatni a bíróságot vagy az Alapot a gyermek helyzetével vagy a nemteljesítéssel kapcsolatos változásokról vagy a nemteljesítés megszűnéséről.

Az Alapra az általa teljesített kifizetés mértékéig átszállnak a gyermek jogai a tartásra kötelezettől való visszatérítés követelése céljából.

14 Ha ebben a tagállamban tartózkodom, a kötelezett pedig egy másik országban lakik:

14.1 Kaphatok-e segítséget ebben a tagállamban valamely hatóságtól vagy magánszervezettől?

Ha a tartásra jogosult Portugáliában lakik, és egy másik uniós tagállamban kívánja érvényesíteni a tartásdíjat, a kérelmet az állami szervnek minősülő Igazságügyi Főigazgatósághoz (*Direcção Geral da Administração da Justiça*) kell benyújtania. A nemzeti jog értelmében magánszervezet ilyen célból nem járhat el.

Az Igazságügyi Főigazgatóság jár el portugál központi hatóságként a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: rendelet) alkalmazásában.

Ez a rendelet lehetővé teszi a tartásdíjak határokon átnyúló behajtását. A rendelet az Európai Unió tagállamaiban (tagállam) és az Európai Unió kívüli államokban (harmadik állam) hozott határozatokra is

alkalmazandó. Nemcsak a hatálybalépését (2011. június 18.) követően, hanem az ezen időpontot megelőzően hozott határozatokra is alkalmazni kell. A rendelet kiterjed a lejárt és az esedékessé váló tartozásokra, a határozatban foglalt automatikus kiigazításokra és a késedelmi kamatokra is. A rendelet alapján bíróság vagy más illetékes hatóság által megállapított tartásdíj is behajtható.

A tartásdíj másik tagállamban történő behajtása iránti kérelmet a rendelethez mellékelte megfelelő formanyomtatványok kitöltése és benyújtása útján kell előterjeszteni az Igazságügyi Főigazgatósághoz. A jogosultnak bizonyos dokumentumokat és adatokat csatolnia kell a formanyomtatványhoz, így például a következőket: a végleges tartásdíjat megállapító ítélet vagy határozat kivonata, amely tartalmazza azt a záradékot, hogy a határozat vagy ítélet jogerős, és azzal szemben jogorvoslat nem nyújtható be, a rendelet I. mellékletében foglalt formanyomtatványnak megfelelően; az azt igazoló irat, hogy a jogosult költségmentességben vagy ingyenes eljárásban részesült vagy részesülhet; a behajtott követelés kifizetéséhez szükséges banki adatok; a kiskorú gyermekek születési anyakönyvi kivonata; nagykorú gyermek esetében iskolalátogatási igazolás; a központi hatóságnak adott meghatalmazás; az esedékes tartozások listája.

A tartásra jogosult által kitöltendő formanyomtatvánnyal vagy formanyomtatványokkal és a csatolandó iratokkal, adatokkal kapcsolatos tájékoztató elérhető az Igazságügyi Főigazgatóságnál. E hatóság elérhetőségét a 14.2. kérdésre adott válasz tartalmazza.

Az Igazságügyi Főigazgatóság előtt indítható eljárásokat a 15.4. kérdésre adott válasz fejteti ki.

14.2 Ha igen, hogyan léphetek kapcsolatba ezzel a hatósággal vagy magánszervezettel?

A portugál központi hatóság elérhetősége a következő:

Igazságügyi igazgatásért felelős főigazgatóság (*Direção-Geral da Administração da Justiça*)

D. João II, 1.08.01 D/E

1990-097 LISBON – PORTUGAL

Tel.: (+351) 21 790 65 00

E-mail: correio.dsjcjd@gaj.mj.pt

Honlap: <http://www.dgaj.mj.pt/>

Nyelvek: Portugál, spanyol, francia és angol.

15 Ha egy másik országban tartózkodom, a kötelezett pedig ebben a tagállamban:

15.1 Intézhetek-e ebben a tagállamban közvetlenül kérelmet egy ilyen hatósághoz vagy magánszervezethez?

Az Igazságügyi Főigazgatóság a fent említett 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet szerinti központi hatósági feladatkörében eljárva biztosítja a szükséges segítségnyújtást a 14.1. kérdésre adott válaszban foglaltak szerint.

Ha a tartásra jogosult másik tagállamban él, és a rendeletben meghatározott valamely eljárás megindítása iránti kérelmet kíván benyújtani, a kérelmet a lakóhelye szerinti tagállam által kijelölt központi hatóságon keresztül kell benyújtania. Ez a központi hatóság továbbítja a kérelmet a portugál központi hatósághoz, amely szükség szerint megküldi azt az illetékes nemzeti bíróságnak.

15.2 Ha igen, hogyan léphetek kapcsolatba ezzel a hatósággal vagy magánszervezettel, és milyen segítséget kaphatok?

Ha a kérelmező másik tagállamban él, a lakóhelye szerinti tagállam központi hatóságán keresztül tud kapcsolatba lépni az Igazságügyi Főigazgatósággal.

Az alábbi segítség nyújtható:

A valamely másik tagállamban hozott határozatban megállapított tartásdíj behajtása vonatkozásában a rendelet a szabályok három különböző csoportját fekteti le:

- i. a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá tartozó tagállamokban (mint például Portugália) hozott határozatokra vonatkozó szabályok;
- ii. az olyan tagállamokban hozott határozatokra vonatkozó szabályok, amelyek nem tartoznak a 2007. évi hágai jegyzőkönyv hatálya alá;
- iii. a valamennyi tagállamban hozott határozatokra vonatkozó szabályok.

Az i. pontban előírt határozatok:

- azokat az elismerés megtámadásának lehetősége nélkül el kell ismerni a megkeresett tagállamban;
- élvezik a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás (exequatur eljárás) eltörlésének előnyeit; azonnal végrehajthatóak a megkeresett tagállamban;
- lehetővé teszik a tartásra jogosult számára, hogy a megkeresett tagállam joga szerinti biztosítási intézkedéseket kezdeményezzen.

Az ii. pontban meghatározott határozatokra a következők vonatkoznak:

- azokat a megkeresett tagállamban el kell ismerni, kivéve ha bizonyítják, hogy az elismerés megtagadásának a rendeletben foglalt valamely indoka fennáll;
- ha a határozat az eredeti eljárás szerinti tagállamban végrehajtható, a tartásra jogosult a rendeletben foglalt eljárás szerint kérheti a megkeresett tagállam bíróságától vagy illetékes hatóságától a határozat végrehajthatóságának elismerését;
- a végrehajthatóság elismerése a határozat egy részére is vonatkozhat.

Az iii. pontban meghatározott határozatokra a következők vonatkoznak:

- előzetesen végrehajthatónak nyilváníthatók, ha az eredeti eljárás szerinti tagállam kijelenti, hogy a határozattal szemben benyújtott esetleges jogorvoslat nem függeszti fel a határozat végrehajthatóságát.
- ha a tartásra jogosult a megkeresett tagállamban hivatkozik a határozatra, igazolnia kell a határozat hitelességét a rendeletben foglalt formanyomtatványok kitöltésével és a rendeletben foglalt követelmények teljesítésével;
- amennyiben szükséges, a tartásra jogosultnak csatolnia kell a határozat fordítását;
- a határozatokat a megkeresett tagállam joga szerint hajtják végre;
- a megkeresett tagállamban semmilyen körülmények között nem lehet az ítéletet érdemben felülvizsgálni;
- a rendelet alkalmazása során felmerülő költségek megtérítése nem élvezhet elsőbbséget a tartási követelések behajtásával szemben.

A rendelet 56. cikke tartalmazza a tartásra jogosultak rendelkezésére álló eljárásokat. Bizonyos esetekben ezek az eljárások nem csak a valamely tagállamban, hanem a harmadik államokban hozott határozatokra is kiterjedhetnek.

A tartásra jogosult különösen az alábbiakat teheti:

- kérheti valamely tagállamtól, hogy ismerje el és nyilvánítsa végrehajthatóvá a valamely más államban hozott határozatot;
- tartásdíj megállapítása iránti keresetet nyújthat be a megkeresett tagállamban;
- e keresetet összevonhatja a leszámazási kapcsolat megállapítása iránti kérelemmel;
- tartásdíj megállapítása iránti keresetet nyújthat be a megkeresett tagállamban, ha a másik államban hozott határozat elismerése és végrehajthatóságának megállapítása lehetetlennek bizonyul;
- kérheti a megkeresett tagállamban hozott határozat módosítását;
- kérheti a megkeresett tagállamtól eltérő államban hozott határozat módosítását.

Amennyiben a rendelet eltérően nem rendelkezik, a fentiekben említett eljárásokra a megkeresett tagállam joga és joghatósági szabályai irányadóak. Ezekben az esetekben a megkeresett tagállam központi hatósága vagy a megkeresett tagállam által kijelölt egyéb állami hatóság, szerv, illetőleg személy segítséget nyújt és képviselhet

biztosít a tartásra jogosult számára.

16 Köti-e ezt a tagállamot a 2007. évi hágai jegyzőkönyv?

Igen, Portugáliát köti a 2007. évi hágai jegyzőkönyv. Ennek következtében a 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet alábbi szabályai alkalmazandók a Portugáliában hozott, tartásdíjat megállapító határozatokra: a 8., 13. és 17–22. cikk.

17 Ha ezt a tagállamot nem köti a 2007. évi hágai jegyzőkönyv, a tagállam nemzetközi magánjogi szabályai értelmében melyik jogot kell alkalmazni a tartási követelésre? Melyek a vonatkozó nemzetközi magánjogi szabályok?

Az előző kérdésre adott igenlő válasz miatt az erre a kérdésre adandó válasz okafogyott.

18 A tartásról szóló rendelet V. fejezetének felépítését követve mely szabályok vonatkoznak az igazságszolgáltatás igénybevételére az EU-n belüli, több tagállamra kiterjedő ügyekben?

A portugál nemzeti jog – a [34/2004. sz. törvény](#) – tartalmazza azokat a szabályokat, amelyek a 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet V. fejezetében foglaltakhoz hasonló költségmentességet biztosítanak.

Az anyagi nehézségeiket igazolni képes alábbi természetes személyek jogosultak költségmentességre:

- a portugál állampolgárok és az Európai Unió polgárai,
- valamely uniós tagállamban érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldi állampolgárok és hontalan személyek,
- valamely uniós tagállamban érvényes tartózkodási engedéllyel nem rendelkező külföldi állampolgárok – ha az eredeti eljárás szerinti állam joga ugyanezt a jogot biztosítja a portugál állampolgároknak,
- az eljárás helye szerinti tagállamtól eltérő uniós tagállamban lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező személyek (határokon átnyúló jogviták).

A nemzeti jog a következő szempontokat írja elő a természetes személyek nehéz anyagi helyzetének vizsgálatához:

- azok a kérelmezők, akiknek a háztartásában a költségmentesség szempontjából figyelembe vehető jövedelem nem haladja meg a szociális támogatási index háromnegyedét és nem képesek az eljáráshoz kapcsolódó költségek viselésére, továbbá végrehajtó rendelhető ki számukra és ingyenes jogi tanácsadásban is részesülhetnek;
- azok a kérelmezők, akiknek a háztartásában a költségmentesség szempontjából figyelembe vehető jövedelem meghaladja a szociális támogatási index háromnegyedét, de nem haladja meg annak két és félszeresét és képesek a díj előzetes megfizetésével járó jogi tanácsadás költségeinek viselésére, nem tudják azonban azonnal megfizetni az eljárás költségeit, ezért részletfizetés és végrehajtó kirendelése formájában költségmentességben részesülnek;
- azok a kérelmezők, akiknek a háztartásában a költségmentesség szempontjából figyelembe vehető jövedelem meghaladja a szociális támogatási index két és félszeresét, nem minősülnek hátrányos anyagi helyzetben lévőknek;
- a költségmentesség szempontjából figyelembe vehető jövedelem a háztartás teljes nettó jövedelme és a költségmentesség szempontjából releváns levonás közötti különbség (ezen értékek kiszámításának feltételeit jogszabály írja elő);
- a költségmentességet kérelmezővel közös háztartásban élő személyeket úgy kell tekinteni, mint akik ugyanahhoz a háztartáshoz tartoznak;
- ha a kérelmező vagy háztartásának bármely tagja bankszámlán elhelyezett pénzeszközökkel vagy valamely szabályozott piacon történő kereskedésre bevezetett értékpapírokkal rendelkezik, amelyek összege meghaladja a szociális támogatási index huszonnégyszeresét, nem minősül nehéz anyagi helyzetben lévőknek, függetlenül a háztartás jövedelmének a költségmentesség szempontjából figyelembe

vehető mértékétől;

- a kérelmező kivételesen és megfelelően indokolt esetben kérheti, hogy a nehéz anyagi helyzet vizsgálatakor vagy csak a saját, vagy csak a vele közös háztartásban élő egyes személyek jövedelmét, vagyonát és kiadásait vegyék figyelembe;
- ha a kérelmező és a vele közös háztartásban élő egy vagy több személy között jogvita van, a nehéz anyagi helyzet vizsgálatakor a kérelmező kérésére vagy csak a saját, vagy kizárólag a saját és a vele közös háztartásban élő egyes személyek jövedelmét, vagyonát és kiadásait veszik figyelembe;
- ha adott esetben a költségmentességről szóló döntés meghozataláért felelős társadalombiztosítási szerv vezetője szerint a fentiekben meghatározott feltételek alkalmazása nyilvánvalóan az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megtagadásához vezetne, indokolt határozattal eltérhet a fenti feltételek alkalmazásától, és eltérő döntést hozhat.

A jogi tanácsadás keretében a fél jogosult ügyvéddel konzultálni a kereset vagy ellenkérelem bírósághoz való benyújtása előtt egy adott jogvitával kapcsolatos technikai információk megszerzése érdekében.

A költségmentességnek az alábbi formái vannak:

- mentesség a bírósági illetékek és egyéb üggyel kapcsolatos költségek alól;
- bírósági illetékek és az üggyel kapcsolatos egyéb költségek részletekben történő megfizetése;
- ügyvéd kirendelése és díjának megfizetése;
- ügyvéd kirendelése és díjának részletekben történő megfizetése;
- végrehajtó kirendelése végrehajtási intézkedések (például lefoglalás) lefolytatása érdekében.

A költségmentesség kiterjed a jogvita határokon átnyúló jellegéből adódó költségekre is.

Így egy másik uniós tagállam állampolgára által benyújtott, a portugál bíróságok joghatósága alá tartozó per megindításával kapcsolatos költségmentesség iránti kérelem esetén a költségmentesség magában foglalja azon személyek fordítási, tolmácsolási és utazási költségeit is, akiknek a bíróság előtt meg kell jelenniük, ha kötelező a részvételük, és/vagy a bíróság szerint másként nem hallgathatók meg.

Egy portugál állampolgár által benyújtott, másik uniós tagállam bíróságának joghatósága alá tartozó per megindításával kapcsolatos költségmentesség iránti kérelem esetén a költségmentesség magában foglalja az eljárás másik tagállamban történő megkezdéséig az eljárást megelőző segítségnyújtást, valamint a kérelmek és egyéb dokumentumok fordítási költségeit.

Ha a költségmentességben részesülő személy elveszti a pert, a pernyertes fél által megelőlegezett díjak és költségek visszatérítése valamennyi fent említett kedvezményezett esetén – hátrányos megkülönböztetés nélkül – azonos módon történik.

A nemzeti jog bizonyos szabályai ugyanakkor a rendelet V. fejezetében foglaltaknál szűkebb körben biztosítják a költségmentességet, így azokat ki kell egészíteni a rendelet szabályaival.

A nemzeti jog értelmében a kiskorú gyermek illetékmentességben részesül, ha ügyész vagy a bíróság által kirendelt ügyvéd képviseli.

A kiskorúak és törvényes képviselőik mentesülnek továbbá a költségek megfizetése alól a fiatalkorúak bírósága által hozott, a tartásdíjat megállapító, megváltoztató vagy megszüntető határozat elleni jogorvoslati eljárásban.

A fiatalkorúak bírósága előtt indult, valamint a személyi állapottal kapcsolatos perekben a felek mentesülnek az eljárási illeték előzetes megfizetése alól. A nemzeti jog szerint a tizennyolcadik életévét betöltött személy minősül nagykorúnak.

A portugál bíróságok előtt indult és a rendelet hatálya alá tartozó eljárásokban azonban nem követelhető az eljárási illeték előzetes megfizetése. Ez a szabály irányadó minden esetben, függetlenül attól, hogy gyermekkel vagy nagykorúval kapcsolatos az eljárás, milyen típusú az eljárás, illetve hogy a tartásdíj megállapítása iránti kérelemmel egyidejűleg a személyi állapottal kapcsolatos kérelmet is benyújtanak-e (a rendelet 44. cikke).

Amennyiben az ilyen eljárásokban a kérelmező nem jogosult költségmentességre vagy ingyenes eljárásra, az eljárási illetéket az eljárás végén követelhetik. Továbbá a rendelet 56. cikkében előírt eljárás, amely a szülők arra vonatkozó kötelezettségével kapcsolatos, hogy a huszonegy év alatti gyermeknek tartást biztosítsanak (a

rendelet 46. cikke) teljesen ingyenes kell hogy legyen.

A rendelet fenti szabályai közvetlenül alkalmazandók, és – belső szinten – kiterjesztik a nemzeti jog alapján biztosított költségmentesség alkalmazási körét.

19 Milyen intézkedéseket fogadott el ez a tagállam a tartásról szóló rendelet 51. cikkében szereplő tevékenységek ellátásának biztosítására?

A 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet fent említett 51. cikkével összhangban az Igazságügyi Főigazgatóság mint portugál központi hatóság segítséget nyújt a rendeletben meghatározott eljárások során, és ebből a célból megteszi a megfelelő intézkedéseket.

Az ügyvezető igazgató feladatkörébe különösen a következők tartoznak:

- e kérelmek továbbítása és fogadása;
- az eljárás megindítása az illetékes bíróság előtt, vagy a megindítás elősegítése;
- ha a körülmények megkívánják, költségmentesség nyújtása vagy annak elősegítése;
- segítségnyújtás az adós felkutatásában;
- segítségnyújtás a kötelezett jövedelmével és vagyontárgyaival kapcsolatos megfelelő információk beszerzéséhez;
- a peren kívüli megegyezés ösztönzése a tartásdíj önkéntes megfizetése érdekében, adott esetben közvetítés, békéltetés vagy más hasonló eljárás útján;
- elősegíti a tartási határozatok folyamatos végrehajtását, ideértve a hátralék végrehajtását is;
- elősegíti a tartásdíj behajtását és mielőbbi átutalását;
- az okirati vagy egyéb bizonyítékok beszerzésének elősegítése;
- segítséget nyújt a származás megállapításához, amennyiben az szükséges a tartási követelések behajtásához;
- eljárás indítása vagy indításának elősegítése olyan ideiglenes intézkedés meghozatala érdekében, amelynek célja az előterjesztett tartási kérelem eredményének biztosítása;
- az iratok kézbesítésének elősegítése.

A fenti célok elérése érdekében a portugál állam és különösen az Igazságügyi Főigazgatóság mint központi hatóság a következő intézkedéseket vezette be:

- növelte a jogi és igazgatási munkatársak számát a rendeletben meghatározott határozatok továbbítása és fogadása érdekében;
- már rendelkezésre áll családjogi közvetítő;
- kizárólag a polgári jogi és kereskedelmi ügyekben a nemzetközi igazságügyi együttműködésről szóló információknak szentelt részt alakított ki a honlapján, amelyen megtalálhatók a tartási kötelezettséggel kapcsolatos információk, a rendelet szerinti eljárások megindításához szükséges dokumentumok és formanyomtatványok, valamint a hátralék összegét feltüntető formanyomtatvány kitöltésével kapcsolatos útmutatók;
- kérelem esetén továbbítja a költségmentesség iránti kérelmet az illetékes hatósághoz annak megítélése céljából;
- továbbítja a kérelmeket az illetékes nemzeti bíróságokhoz;
- lefordítja a követelés érvényesítéséhez szükséges iratokat abban az esetben, ha Portugália a megkeresett állam;
- tájékoztatást és bizonyítékokat kér a nemzeti rendőrségtől, közigazgatási és adóhatóságoktól, a bevándorlási és határellenőrzési hivaltól a tartásra kötelezett tartózkodási helyével és vagyonával kapcsolatban;
- a békéltetést illetően, ha a tartásra kötelezettet a központi hatóságnál való megjelenésre vagy a központi hatósággal való kapcsolatba lépésre hívják fel, az önkéntes teljesítés ösztönzése érdekében felvilágosítást nyújt a tartásdíj megállapítása, módosítása vagy behajtása iránti kérelemről és bemutatja a lehetséges kimenetelleket, különösen azokat, amelyek mindkét fél számára a legkedvezőbbek.

Figyelmeztetés

A kapcsolattartó pontot, a bíróságokat, egyéb szerveket és hatóságokat nem kötik a jelen tájékoztatóban foglalt

információk. A hatályos jogszabályok megismerésére továbbra is szükség van. A jogszabályok módosításra kerülhetnek, és az ítélkezési gyakorlat által adott értelmezésük is változhat.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

Last update: 15/01/2024

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.